

ONZE WIJKKERK: DE NIEUWE KERK IN EDE

In de jaren dertig van de 20^e eeuw is de Oude Kerk te klein geworden voor de steeds groter wordende hervormde gemeente. Er wordt vanuit de gemeente aangedrongen op de bouw van een tweede kerk.

Voor veel behoudende leden van de kerkelijke colleges spreekt dat niet vanzelf. Sommige ambtsdragers vrezen zelfs, dat de aandrang tot kerkbouw voortkomt uit de begeerte naar een andere leer... Maar de predikant, Ds. H. A. Leenmans, toont zich een warm voorstander. Voorlopig worden extra morgendiensten belegd in gebouw 'Ons Huis' aan de huidige Nieuwe Stationstraat.

Op 2 juni 1936 besluit de kerkenraad mee te werken aan de stichting van een tweede gebouw 'voor het houden van godsdienstoefeningen'.

Als locatie voor het 'gebouw' – over 'kerkgebouw' wil men nog niet spreken – komt eerst de Schaapsweg, hoek Veenderweg, in beeld.

De kerkvoogden en notabelen verspreiden 1600 circulaire's in de gemeente met een verzoek om financiële bijdragen. Aanvankelijk is de respons matig. In de notulen van de kerkvoogdij staat de verzuchting: *'De circulaire's zijn tegengevallen, was er eenheid, zoo was het gebouw er al lang geweest'*.

Intussen is er een andere locatie in zicht: aan de Verlengde Maanderweg. Een perceel wordt door de eigenaar aangeboden voor de schappelijke prijs van f. 2000,- Op 3 mei 1937 neemt het college van kerkvoogden en notabelen, op krachtige aandrang van Ds. Leenmans, met 8 tegen 7 (!) stemmen het besluit dit terrein aan te kopen.

Op 13 juli 1937 wordt besloten aan zeven architecten een schetsontwerp te vragen. De Commissie van Advies kiest uiteindelijk eenparig voor het ontwerp van de dertigjarige T. G. Slijkhuis, architect te Apeldoorn. *'De inlichtingen nopens den architect Slijkhuis zijn onverdeeld gunstig'*, zo melden zij.

De vergadering wil een eenvoudig en goed ingericht kerkgebouw. Wat zou dat kosten?

Slechts één van de zeven architecten gaf een globale prijs op: plm. f. 30.000,-.

Er komt steeds meer geld binnen, niet het minst door de krachtige stimulans van Ds.

Leenmans. Eind 1937 is er aan giften en leningen meer dan f. 18000,- binnen. De diaconie levert f. 20.000,- en de Pastorie (een fonds) f. 5000,-.

De bouw wordt gegund aan de Edese hervormde aannemer A. Rightholt Th.zn. Deze neemt de bouw vlot ter hand.

Men stuit nog op een probleem met de kerkenbanken. De offerte voor de levering van eikenbanken (f. 5.900) vindt men onaanvaardbaar duur.

Op 28 juni 1938 is er een gecombineerde vergadering met de kerkenraad onder andere over het meubilair. Voorzitter is Ds. Japchen. Uit de notulen: *'Hoe moet het met de banken? Vurenhout? Dat moet geveerd, dat wordt te kostbaar. Ouderling Hendriks oppert*

kastanjehout, dat zou op eiken lijken... Maar president Modderkolk houdt het op eikenhout. Ds. Leenmans stelt voor op de galerij geen banken te zetten. Dat scheelt. Het wordt eiken.'

De kerk wordt in gebruik genomen op 17 november 1938 's avonds. De president - kerkvoogd vertelt kort de bouwgeschiedenis. Daarna volgt de overdracht van het kerkgebouw door de kerkvoogdij aan de kerkenraad. Ds. Japchen gaat voor in gebed en verzorgt de Schriftlezing. Hij bedankt allen die hebben bijgedragen aan de bouw van de kerk. Ds. Leenmans houdt de preek. Er wordt gecollecteerd, ook voor de diaconie!

'De zondag na de ingebruikneming trekken de scharen van alle zijden op naar het nieuwe bedehuis. Tientallen fietsers rijden erheen. Gezinnen trekken gezamenlijk kerkwaarts.

Honderden jongeren vullen een flink deel van de plaatsen. De galerij moet meteen open', zo wordt gemeld in 'Gemeente- Stemmen'.

De eindafrekening van architect Slijkhuis laat een bedrag zien van ruim f. 60.000,-. Daarvoor is een royaal, karakteristiek kerkgebouw neergezet.

Het interieur is duidelijk beïnvloed door de opvatting, zoals van Dr. A. Kuyper, dat het liturgisch centrum van een protestantse kerk een eenheid moet vormen van kansel, doopvont en avondmaalstafel. Maar bij voorkeur ook van orgel. In de Nieuwe Kerk is het orgelfront ingepast in de spitsboogvormige uitsparing van de muur boven de preekstoel. Het orgel werd echter bediend vanaf de galerij via een elektronische verbinding. Het is gebouwd door de firma Pels & Zoon en in 1942 in gebruik genomen.

In 1951 worden in hervormd Ede wijkgemeenten gevormd en wordt de Nieuwe Kerk de wijkkerk van een deel van de gemeente, wijkgemeente 4, thans Nieuwe-Kerkgemeente.

Nagenoeg veertig jaar heeft het Pels - orgel dienst gedaan, de meeste van die jaren bespeeld door de vaste organist Wim Modderkolk. Totdat het instrument teveel feilen ging vertonen en moest worden vervangen. In 1981 werd een nieuw orgel geplaatst door de firma Van Vulpen te Utrecht, nu op de galerij tegenover de kansel. Terzelfder tijd wordt het interieur van de kerk opgeknapt, muren en plafond worden verhard en gewit en de witte spanten gekleurd en afgezet met biezen in rood.

De spitsboogruimte boven de preekstoel wordt gedicht en voorzien van een Christusmonogram met aan weerskanten de Alpha en de Omega: A en Ω.

Achterin het grote kerkgebouw bevindt zich een beperkte zaalruimte. Voor het wijkwerk steeds meer te krap. In 2015 wordt dit wijkcentrum, De Rank, grondig opgeknapt en uitgebreid met een ruime keuken en een consistorie. Later wordt een consistorie bijgebouwd en in 2020 een ruimte voor het jeugdwerk.

In de loop van tachtig jaren dienen slechts zes predikanten de Nieuwe Kerk - wijk: Ds. I. Schipper, Ds. G. Spilt, Ds. A. L. Kortleve, Ds. R. van Laar en Ds. C.W. Saly. In 2020 kwam Dr. P. Verbaan.

Ds. A. Romein

Interieur vóór de vervanging van het orgel